

Grammatik fungerar som standard

Häromveckan damp ett e-mejl ner i min mejlbox. Inget konstigt, jag får hundratals e-mejls varje vecka. Avsändaren frågade om jag anser som de, att det svenska språket även i framtiden ska vara det samhällsbärande språket i Sverige och att vi ska kunna använda det i alla situationer.”

Ja, det är väl självklart, tänkte jag helt automatiskt. Hur skulle det annars vara? Avsändaren var en grupp som kallar sig Språkförsvaret. Detta var ett värningsmejl till deras informella nätverk för att vi ska hjälpa dem att slå vakt om det svenska språket

eftersom ”onödig engelska tenderar att breda ut sig i samhället och faktiskt på sikt hotar det svenska språkets fortlevnad,” skriver de.

Så känns det ibland. Mycket av det som kommer till oss på redaktionen är på engelska: facklitteratur, läroböcker, avhandlingar, artiklar, manualer, produktbeskrivningar, pressreleaser och evenemangsinbjudningar. Antagligen anser man att alla förstår engelska väl. Eller tror sig förstå. Åtminstone på ett ungefär. Men saken är inte alls så självklar. Många hemmasnickrade översättningar skvallrar om hur det är fatt med förståelsen av engelskan.

Ta till exempel det engelska ordet *controller*. Ofta menas styrsystem, inte en kontrollenhet (styrning till skillnad mot kontroll). Men fler uttryck kan vara förvirrande. Ordet *massmedium* är ett sådant ord. På svenska blir det *medier* i pluralform. Man säger dock ofta: ”uppgiften stod publicerad i engelsk media” när man menar engelska medier eller ett engelskt medium. Möjligen kan man säga engelska media om man till varje pris vill blanda svenska och engelska i en

FOTO: MANO DAVAR

”Språkförsvaret vill att svenska språket även i framtiden ska vara det samhällsbärande språket i Sverige i alla situationer.”

DAGMAR ZITKOVA
CHEFREDAKTÖR PÅ TIDNINGEN AUTOMATION

enda mening. Ett annat svårt ord är *data*. Enligt den officiella ordboken över det svenska språket, (SAOL) är *data* ett ”substantiv i plural och betyder uppgifter, fakta. Särskilt digitalt behandlade fakta. I många sammansättningar kan *data-* bytas ut mot *dator-*,” skriver SAOL.

Ni minns ju säkert att tills ganska nyligen sade man ”jag skriver på *data*” när man skrev på dator.

Ordet *data* har fått ett uppsving på sistone. ”Du bestämmer över din *data*” skrev SJ nyligen i ett e-mejl till mig. De syftade på GDPR (General Data Protection Regulation) som har börjat gälla i Sverige och övriga EU. ”För att du ska känna dig trygg med hur vi på SJ behandlar dina uppgifter vill vi berätta för dig vad som gäller” skrev SJ och avslöjade därmed att det är mina personliga uppgifter de vill värna om, inte min dator. Delvis är det engelska uttrycket *Big*

Data skyldigt till förvirringen. En föredragshållare skulle nyligen illustrera hur ett system för *Big Data* samlar in olika mätdata ur processen. Han stod framför sin *OH*-bild, pekade på en prick i ett diagram och upprepade med eftertryck: ”Här är *datat*!” Då tänkte jag. Hur böjer man ett substantiv i plural (något som är många) när det bara är ett? Blir det *datat*? Eller *datan*? Varför kan man inte rätt och slätt säga på svenska: en mätuppgift? Är man osäker på rätt eller fel i språket, kan man titta i grammatikboken. Grammatik är ju en ”standard” för språket.

Dagmar Zitkova